

izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 10— Din
ta inozemstvo 20— „

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravništvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Barvarska ulica
št. 1. Telef. št. 22.

Celje, Aleksandrova c. 20.

Račun pri pošti, čekov.
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 26. oktobra.

Kakor pričaja posledice, bil je najdalekosežnejši dogodek za gospodarstvo življenje v naši državi kronski svet, ki se je držal meseca avgusta v Ljubljani. Sklepi tega sestanka so prinesli preobrat: brezobzirni boj države proti draginji.

Do tega časa se je država omejevala na čisto policijske mere za pobijanje drobnice. Vse to ni dalo, vse je sicer težilo nad draginjo, toda bilo jih je, ki so imeli to radost, ko je rastla. Vesel je bil izvoznik, ko je padla valuta, ker je toliko lažje prodal, vesel uvoznik, ker je izravnaval spret cen po prejšnjem padcu blaga navzgor. Če najnovejšem padcu naše valute, vesel kmet, ker je še več papirja lahko spravil v svojo skrinjo. V tem veselju ni država našla moči, da zlomi «baissiste». Pri tem so ji kamenje metali vsi mnogoštevilni notranji in zunanji sovražniki od federalistov do avtonomistov, od komunistov do odstavljencev grofov.

Velevagnarstva politika je na ljubljanskem kronskem svetu zadobila odločilni udarec. Končno je prodrla naša trgovina, da je dobilek izvoznika in seljaka ob visokih cenah le naveden, in da vse, kar on privede ob umirjanju valute, mora kasneje iz istega vzroka tudi izgubiti. Kaj pomaga poljedelcu, da je dosegel pretirano cenovno, če pa bo jutri začet z draginjo industrijskih pridelkov in še posebno onih, ki se uvažajo.

Nova politika je prinesla že nedvomne uspehe. Ako se bo mogla nadaljevati v dosedanjem pravcu, bodo ti uspehi kmalu občutni do poslednje malenkosti in celo naše življenje se bo polagoma vračalo normalnim razmeram.

Ta preobrat ne gre brez potresov in težav. Vlada je to predvidevala in se je radi velike odgovornosti napram trgovini odločila za pot javnosti. Sklenila je, da svojih ukrepov ne prikriva, da se more vsakdo pravočasno ravnati. Ko so nastopile znane intervencije finančnega ministra na borzi, ko se je opustila uvozna carina za žito in mast, ko se je visoko vzdignila izvozna carina, je vlada vse to storila pred očmi cele javnosti, opozarjajoč interese, kaj pride. Minister za socialno politiko Zverjav, ki vodi protidraginjski boj, je po časopisih, s članki in razgovori, s komunikacijami in inspiriranimi urovniki vsako akcijo napovedal, da pravočasno odvrne kvarne posledice. Sklicevale so se ankete in pomočniki finančnega ministra Plavšić je vsakemu, ki ga je hotel slišati, povedal, kam hoče privedi dinar. Ko je dinar zrastle vsled tuje špekulacije preko napovedane mere, je vlada zopet povedala, da to z ozirom na ogromne interese izvozne trgovine ni v njeni intenciji in dinar se že uravnava po teh izjavah na stabilno stanje, ki ima trajati še preko meseca novembra.

A kaj hočemo! Čim je vlada svarila in opominjala, je vesoljni defetistični svet zagnal kritik, češ, kdo ti pa verjame. Konferminja je krepko delovala. Pesimizem in zabavljanje sta obvladovala javno mnenje. Vsa opozicija se je norčevala. In tako je prišlo, da je avtonomističnim hudobijam, ki noč in dan samo tuhtajo, kako bi državo ponižale, nasedel marsikateri trgovec in podjetnik. Kunil je, a se cene padle. Po naših poročilih so izvozne enotne. V vsej državi so velešpekulanti med žrtvami. Mnogi med njimi so na robu propada, drugi pa si pomagajo kakor znajo.

To so gotovo neprijetni pojavi, ki jih nihče ni želel. In če tudi zadenejo naši stranki na neprotne elemente, mi obžalujemo, da so svarila vlade bila prezrta. A odgovornost za te izgube moramo energično odkloniti. Seveda se ti krogi branijo, kar mi rejejo. Vlado treba vreči, to je prvi cilj. Potem že kako pojde, tako upajo. Vlada nasprotovati in nagajati, kar se da, to je parola. Zato je izvozna carska štampa podprla zagrebški kongres in kar je bilo nesoglasij in neprilik, to so z navdušenjem umetno poveljevali tepeni špekulanti. Izvozniki pravištev in masti so žrtvovali stotisoče, da omakejo dr. Zverjavo in od «Trgovinskega Glasnika» dol do «Slovenskega Naroda» je bilo vse v ognju. Da pri tem ne manjka «Jadranska banka», to si lahko mislimo. Njena vloga bo v kratkem še drugače pojasnjena. Ni nobenega dvoma, da je ona povsod zraven, kjer se slabi državo, da ona podpira vse vrste separatizma, da krepko razdira in podira, ne štedeč poslednje ostanke svojih kopnečih rezerv.

Zanimivo je v vsej tej bitki držanje trgovskega stanu. Nekateri bi trgovcem na vsak način radi vneli prepi-

Razpust angleškega parlamenta

London, 26. oktobra. (Izv.) Kralj je danes podpisal dekret, s katerim se razpusti parlament.

London, 26. oktobra. (Izv.) V svojem včeršnjem govoru na zborovanju nacionalnih liberalcev je Lloyd George obrazložil smernice, ki bodo morale v bodočnosti voditi politiko stranke. Izjavil je med drugim, da mora stranka v prvi vrsti gledati, da ostane politika Anglije naklonjena mirovnim stremeljem, vendar pa ta politika ne sme biti bojazljiva, ampak energična, zakaj smo od nje je odvisna gospodarska in moralna politika vzpostavitve sveta. Treba bo zahtevati tudi, da vlada zmeroma ukrepa v mednarodnih zadevah ter bo treba sploh skrbeti za ono politiko, ki je najboljša. To je ona politika, ki bo predstavljala nadaljevanje dosedanje politike. Glede delavske stranke je izjavil Lloyd George, da je napovedala liberalni stranki brezobziren boj. Sprejmemo to vojno napoved, je rekel bivši

ministrski predsednik, vodili bomo bolj, toda tako, da bodo imeli od tega koristi interesi naroda in države. Vlada ne sme imeti v zlojni zbornici nobene stranke premočne. Vlada Anglije ne sme biti nikakor orientirana.

V vsej Angliji se vrši živahen volilni boj. Med kandidati vlada precejšnja zmeda, tako da so v nekaterih krajih sestavili 4 kandidatske liste, in sicer delavsko, Bonar Lawovo, Lloyd Georgejevo in Eskijevo. Pravi vzrok tej razkosanosti pa je najbrže ta, da se bo skušalo glasove zmernih čimbolj združiti, kar je poleg tega mnogo zmernih tako naperjenih proti Lloyd Georgeju, da o kakem sporazumu ne more biti govora.

Danes popoldne je izdal Bonar Law volilni manifest, ki ga je govoril pred dnevi v izvrševalnem odboru svoje stranke. Ogreva se za negativno politiko in rabi zanimivo frazo: «Ljudje ne vedo, kje so; tako se godi tudi meni».

Fašisti udarijo na Rim

KRITIČNA SITUACIJA V ITALIJI.

Rim, 26. oktobra. (Izv.) Vojni minister Soleri je pozval generala Del Buona, enega izmed treh glav fašistovske milice, naj takoj odpotuje k vojski. Razmerje med viri in fašisti, je namreč postopoma slabo, da nameravajo fašisti z oboroženo silo udariti na Rim, ter pregnati vlado. Fašistovski voditelji izjavljajo, da ne dopustijo zase-

danja parlamenta. Rim, 26. oktobra. (Izv.) Listi poročajo da trajajo pogajanja Giolittija s fašisti, ki hočejo baje 4 portfelje, dalje. «Tribuna» govori, da je Mussolini v svojem pozdravu kmalu opustil republikanske tendence in se tako približal liberalom.

Konflikt med Rumunijo in Madžarsko

Bukarešta, 26. oktobra. (Izv.) Zunanji minister Duca je izjavil v zunanjem parlamentarnem odboru, da bo Rumunija protestirala pri madžarski vladi radi govora poslanca Szilagyia, ki ga je imel v madžarskem parlamentu ob priliki kronanja rumunskega kralja. Vlada je mnenja, da tako sovražni nastopi ne bodo zboljšali položaja med obema državama. Tudi beogradska vlada in praška vlada se bosta pridružili demarši, čas še ni določen. Poslanec Szilagyij je dolžil Rumunijo neobjavljene ravnani za narodnostnimi manjšinami in izjavil, da bo Madžarska skušala na vsak način, če treba tudi z orožjem, zopet osvojiti Sedmobaško.

Obračun v Atenah

Atene, 26. oktobra. (Izv.) Včeraj se je pred preiskovalno komisijo začela obravnava zoper one generale in politike, ki so obtoženi, da so povzročili narodno katastrofo. Prvi se je pojavil general Durnamis, toda za jutri se pričakuje obrambni govor Gurnarisa. Aretiranje je tudi glavni urednik lista Katimerine, ki je favoriziral evakuacijo Male Azije. Princ Andrej je bil na otoku Krju aretiran in bo jutri peljan v Atene.

POVABILO NA ORIENTSKO KONFERENCO.

Pariz, 26. oktobra. (Izv.) «Havas» poroča, da sta angleška in francoska vlada izdelali besedilo povabila raznim državam za udeležbo na orientski mirovni konferenci. Italija se s predlogi nje in bo danes odposlala tudi svoj navodila. Sovjetska in bolgarska vlada bosta prejela vabila na konferenco o morskih ožinah. Kakor se čuje, bo ostalo kot mesto konference Lausanne. Francija se tozadevno še ni odločila.

Bukarešta, 26. oktobra. (Izv.) Rumunska vlada namerava zahtevati na bližnji mirovni konferenci vzpostavitev nevtralnega koridorja med Bolgarijo in Turčijo.

čanje, da je boj zoper draginjo boj proti njim. Kdor ima malo soli, že na prvi hip vidi, da ima država pač druge skrbi kakor škodovati prevažnemu trgovskemu stanu. Nasprotno, ona ga je svarila, naj bo previden. Sicer pa, kdo pa je v tej draginji še mogel trgovati? Ali je naš solidni trgovec s svojimi prihranki sploh še mogel tekrovati? Ne, ne, veletrgovci in bolji in bolji lezla v roke par ljudi, ki so imeli zraven sebe kase kake banke ali posojilnice, in posegli po njenih milijonih, da kupijo robo za svoj račun. Ko pa je naš mali trgovec zaprosil za kredit, se mu je reklo, da denarja ni. Trgovina je postala privilej nekaterih. In to so oni, ki zdaj kriče. In za njimi kriči in piše vse ono, kar je od njih plačano.

Če je kdo v protidraginjski vojski nevarno obstreljen, je kriv sam. Ni pa vmes

— vsaj ne v znatni meri — gros srca poštna trgovine. Ta trgovina si iz srca želi nazaj normalnih razmer. Sedaj potrjena nazaj bo potem zopet stopila izdatno na plan.

Zato pa je na slabih nogah, če nam prete najnovejši trgovci narodnih socialcev, z agitacije trgovcev. Tistih par ljudi, ki mislijo, da je vse gospodarsko življenje njih monopol, naj se le izjavi in razburja. Mogočeno v celoti naših trgovcev ostaja zvesta našim načelom in z nami vred si želi prav iskreno, da bi cene se čim prej stabilizirale in bi se zopet vrnila ona mirna doba, ko trgovca nobeden ni gledal od strani kakor nekakega oderuha, ampak od strani kakoli z drugimi stanovci deloval za nar. In kulturne ideale. Tako trgovino — in to je ogromna večina na deželi pa tudi v mestu — bomo vedno podpirali in jo branili krivičnih napadov.

Klerikalci in Nemci na Češkem

NOVI BURNI PRIZORI V PARLAMENTU. — MINISTER STRIBRNY ODKLANJA RAZGOVORE Z OPOZICIJO, KI GA OSEBNO NAPADA.

Praga, 26. oktobra. (Izv.) Danes se je nadaljevala debata o vladini izjavi. Poslanec dr. Lodgement je v imenu nemških nacionalistov in nemških nacionalnih socialistov napadel novi kabinet, da je ostal pri «starem sistemu tlačenja nemškega naroda». Stališče zastopnikov nemškega naroda je vsled tega jasno in ne bazi na parlamentarni podlagi. Parlament posluša tako, kakor vladi ugaja. (Predsednik Tomašek pozivlja govornika k redu.) Če vojno posojilo in predvojne rente ne bodo izplačane in če ne bodo nemška posestva vrnjena lastnikom, potem je izročen nemški narod na Češkem poginu. Državna uprava, da smoteno žene nemške delavce v dvignili. Neizogibno je, da se bodo tlačeni dvignili in da bo tudi inozemstvo vendar sprevidelo, da pariški mirovni pogoji ne drže. (Predsednik zopet pozove govornika k redu.) V teku debate je nato povzel še enkrat besedo zunanji minister dr. Beneš, ter je v polemiki proti slovaškemu poslancu Hlinki pojasnil, da ga je Hlinka približno pred enim letom naprosil, da naj prepusti

Javorino Poljski. Hlinka je v odgovoru trdil, da izjava dr. Beneša ni resnična in ga pozival, naj ga toži. Med velikim hrupom je izjavil: «Ubrani smo se Mađarov in obranili se bomo tudi Čehovi!» Ljuto je napadel ministra železnice, ki da je pogazil svečane obljube vlade, ker je izjavil dvema poslancema Hlinkove stranke, ki sta hotela pri njem v neki stvari intervenirati, da opozicije ne sprejema. V zbornici je nastal silen hrup, komunisti, Slovaki in Velenemci so Hlinki živahno pritrjevali. Hlinka je le s težavo končal svoj govor.

Nato se je javil k besedi železniški minister Stribrny, ki je izjavil, da sta bila omenjena poslanca reske pri njem. Radi osebnih napadov slovaškega (klerikalne) stranke pa je sklenil, da odpove vse družabne razgovore s temi poslanci. Sledil je velikanski ropot, tako da nadaljnjih izvajanj ministrov ni bilo razumeti. Ropot je naraščal in naslednji govornik je moral svoj govor narediti stenografu v uho. Le polagoma se je zbornica pomirila.

Katastrofalen položaj v Avstriji

Dunaj, 26. oktobra. (Izv.) V vseh bankah se kaže od dne do dne hujša stagnacija. Zavodi so prisiljeni odpuščati del svojega uslužbenstva. Danes zjutraj je v neki tukajšnji velebanki skočila uradnica iz strahu, da izgubi službo, iz drugega nadstropja na cesto in obležala.

mrtva. Tuji se selijo iz mesta; mnoge trgovine so zaprte. Hoteli se praznijo. Vseled spreminjenega položaja pada upanje, da bo Avstrija dobila od Zveze narodov in zasigurno mednarodno pomoč.

Posojilo za vojne nabave

Beograd, 26. oktobra. (Izv.) Vlada je izročila finančnemu odboru zakonski predlog glede posojila 100 milijonov frankov, katerega dobimo od Francije za vojne nabave. Finančni odbor se bo takoj po svojem konstituiranju bavil s tem predlogom.

POLITIČNA SITUACIJA BEOGRADA.

Beograd, 26. oktobra. (Izv.) Jutri dopoldne se vrnejo v Beograd kralj in vlada. Politični položaj je neizprojen. Zatrjuje se, da hoče Pašić izbežniti formalno krizo. Začetkom novembra bodo prišla med radikale in demokrate pogajanja za kratek delovni program, po izvršitvi katerega naj bi se zbornica razpustila ter razpisale volitve. Na podlagi dogovora naj se sedanji kabinet rekonstruira ter vodi volitve.

Kumanovska proslava

Beograd, 26. oktobra. (Izv.) Sinoči je priredila kumanovska občina v hotelu Bristol banket, katerega se je udeležilo 300 oseb: člani vlade s Pašićem na čelu general Pantu Gruič, veliko število častnikov, patriarh Dimitrije, češkoslovaško vojno odposlanstvo, poslanci, delegacije raznih pokrajin in mest itd. Ob 20. uri je došel na večerjo kralj s princem Arzenom in generalom Hadžićem. Predsednik kumanovske občine mu je tekom večerje nazdravil, kralj pa se je toplo zahvalil za zdravico. Danes dopoldne je imela vlada v veliki dvorani občinske hiše v Kumanovem sejo, na kateri se je sklenilo postaviti na Kumanovskem bojišču spomenik padlim junakom. Dalje se je sklenilo, da se po- viša že dovoljen kredit 100 tisoč Din za propagando in popularizacijo kumanovske bitke na 300 tisoč Din. Kralj in kraljica sta se danes iz Skoplja vrnila v Beograd, ob 5. uri popoldne je odšel vlak s poslanci, ob 6. uri pa oni z vlado.

ODHOD ZASTOPNIKOV VLADE IN PARLAMENTA V PRAGO.

Beograd, 26. oktobra. (Izv.) Davi ob pol 8. so se odpravili iz beogradskega kolodvora predsednik skupščine in člani vlade, 65 poslancev in 5 novinarjev k proslavi 4 letnice osvobodjenja Češkoslovaške v Prago. Med poslanci so zastopniki vsi parlamentarni klubi, vlado zastopajo ministri Kumanudi, Miladinović, Omerović in Pucelj. Izmed novinarjev sta dva iz Beograda, dva iz Zagreba eden pa iz Ljubljane (glavni urednik Virant).

INVALIDSKI KONGRES.

Beograd, 26. oktobra. (Izv.) Dne 28. oktobra se vrši tukaj invalidski kongres, katerega se udeležijo invalidi iz vse države.

Borza

Zagreb, devize: Dunaj 0.0618 — 0.0668, Berlin 1.30 — 1.60, Budimpešta 2.35 — 2.65, Bukarešt 43 — 44.50, Milan 248 — 252, London 272.50 — 277.50, Newyork 61 — 62, Pariz 432.5 — 437.5, Praga 201 — 204, Švicar 1125 — 1138, Varšava 0.70, valuta: dolar 49.50 — 60.50 avstr. krone 0.0825 — 0.0875, češke kro- ne 198.50 — 201.50, levi 37.50, funti 267.5 — 272.5, franki 427.50 — 432.50, drahm 160, napoleoni 240, marke 1.50, leji 42 — 43.50, švic. franki 1100 — 1110, lire 244 — 246.

Beograd, devize: Berlin 1.39, Budimpešta 2.44, Bukarešt 41, Milan 252, London 272.50, Newyork 61, Praga 201, Sofija 42, Švicar 1130, Dunaj 0.083.

Curih, devize: Berlin 0.125, Newyork 451, London 24.49, Pariz 38.10, Milan 21.70, Praga 17.65, Budimpešta 0.205, Zagreb 2.225, Bukarešta 3.87, Sofija 3.80, Varšava 0.045, Dunaj 0.0073, avstr. kro- ne žig. 0.0078.

Berlin, devize: Italija 17.057 — 17.143, London 19.750.50 — 19.849.50, Newyork 444.885 — 447.150, Pariz 30.625 — 30.777, Švicar 80.548 — 80.952, Dunaj 578 — 582, Praga 13.989 — 14.061, Budimpešta 175 — 177, Sofija 2977 — 2983.

Zagreb. (Produktna borza.) Cene 9 kronah za 100 kg. Pšenica 1300 — 1380, koruza 1190 — 1220, oves 1060 — 1020, pisan fižol 1300, bel fižol 1350, pšenična moka št. 0 1900 — 2200, pšenična moka št. 2 1800 — 2100, pšenična moka št. 6 1700 — 2000, otrobi 650 — 680.

Novi Sad, (Žitna borza, 26. oktobra.) Pšenica bačka 330 — 332.50 Din. Ječmen 240 Din, Oves 226 Din, Koruza 170 — 176 Din, Fižol 300 Din. Pšenična moka št. 0 475 Din, pšenična moka 2 450 Din, pšenična moka 6 385 Din.

ZA NAŠE OBMEJNE HRANILNICE.

Beograd, 26. oktobra. (Izv.) Vsed večkratne intervencije demokratičnih in SKS poslancev je obljubil finančni minister znatno pomoč za naše obmejne hranilnice, ki imajo naloženo svoj denar pri Verbandu v Gradcu in katerega bodo sedaj zastopniki Narodne banke sicer tam naj po sedanjem kurzu, ker bi cacer zadruga propadla. Takih hranilnic je v državi 27.

NOVI DROBIŽ.

Beograd, 26. oktobra. (Izv.) Vlada je pooblastila finančnega ministra, da sme kovati novce, in sicer novce po 25 para skupno za 12 milijonov dinarjev, dalje za 18 milijonov dinarjev novcev po 5 do 10 para. Minister bo sam odločil, koliko novcev po 5 in koliko po 10 para naj da kovati. Novci po 25 para se bodo kovali iz bakronika (75 odst. bakra in 25 odst. niklja), novci po 5 in 10 para pa bodo iz game.

Seja višjega šolskega sveta

Ljubljana, 26. oktobra.

Uvodoma je predsednik višjega šolskega sveta, g. Bevk obsojil poročanje o zadnji seji višjega šolskega sveta, ker so se po nekaterih listih (Slovenec - Straža - Slov. Narod in Učit. tovariš) javno objavile zadeve, ki bi morale ostati tajne.

Nato je poročal o tekočih poslih izmed katerih so najvažnejši:

Preklic odlokov, s katerimi so se vsled prepričljivost postav v proračunu ukinile zašilne šole, in se je bilo prepovedalo okrajnim šolskim svetom nastavljanje letošnjih učiteljskih maturantov. Vse zašilne šole torej ostanejo in so do malega vsi letošnji maturanti že nameščeni. Katehetske nagrade in nagrade profesorjem za pouk neobveznih predmetov se izplačajo, čim dobi ministrstvo naknadni kredit.

Ureditev šolstva ob severni meji lepo napreduje in je upanje, da se dobi denarna sredstva za nagrade učiteljstvu v teh krajih. — V Libelcih pride zakonski nar. Močnik.

Ravnatelj Vajda je bil imenovan za inspektorja v ministrstvu prosvete, kar bo za razvoj našega srednjega šolstva velike važnosti. — Sprevedniki bodo pazili na vedenje potujočih dijakov. — Izdala se je prepoved o pušenju tobaka in obiskovanju gostilen in kavnar po dijakih.

Predsednik je na to odgovarjal na interpelaciji kanonika Nadraha glede nekaterih premeščanj na Štajerskem in glede šole za slepe v Kočevju.

Na predlog višjega šolskega nadzornika Poljanca bodo imeli učitelji, ki imajo usposobljenostni izpit iz petja in telovadbe prednost pri nameščenju. Zato bodo oni učitelji, ki po letu 1912 niso napravili usposobljenostnega izpita iz teh predmetov, morali iz petja in telovadbe delati usposobljenostni izpit naknadno, ako bodo hoteli tekmovati s tovariši, ki že imajo ta izpit.

Sprejel se je tudi predlog istega referenta glede izpremembe učnega načrta za prirodopisni pouk na srednji šoli ter glede oddaje službe za telovadnega učitelja na realni gimnaziji v Ptuj.

Na novo se razpiše služba za I. strokovno skupino in za petje ter glasbo na I. deški meščanski šoli v Ljubljani.

Učni uspehi na srednjih šolah.

Višji šolski nadzornik Wester je poročal o učnih uspehih na srednjih šolah v II. polletju leta 1921/22. Uspehi so v splošnem veliko boljši kakor so bili v I. tečaju. Nad eno tretjino nezadostnih uspehov to je 40,3 odst. izkazuje le še realna gimnazija v Murski Soboti, ki je vendar v primeru s I. polletjem, ko je imela 67 odst. nezadostnih uspehov lepo predovala.

Po učnih uspehih zavzemajo:

I. mesto gimnazija v škofovih zavodih v St. Vidu, ki ima samo 5,6 odst. nezadostnih uspehov, drugo mesto državna gimnazija v Kranju z 11,3 odst. nezadostnih uspehov, tretje realna gimnazija v Kočevju z 11,9 odst., četrto mesto gimnazija v Ptuj z 12,7 odst., peto dekliska realna gimnazija in licej v Ljubljani z 12,8 odst., šesto mesto mariborska gimnazija s 13,4 odst., sedmo Ljubljana I. gimnazija s 14,9 odst., osmo mariborska realka s 15,8 odst., deveto realna gimnazija v Ljubljani s 17,8 odst., deseto realna gimnazija v Novem mestu z 20,5 odst., enajsto realka v Ljubljani z 20,9 odst. nezadostnih uspehov, dvajseto III. realna gimnazija z nemškimi in slovenskim učnim jezikom v Ljubljani z 21 odst., trinajsto mesto Celje, realna gimnazija z 22 odst. Na vseh teh zavodih so uspehi dovoljni, ker ni nikjer cela tretjina nezadostnih uspehov.

Vzroki slabih uspehov so: Pomanjkanje knjig in tekstov. Slaba obleka in obutev. Dom se premalo briga za napredek, 75 odst. staršev nič ne povprašuje po uspehih. Ene šestina dijakov stanuje izven Ljubljane. Nezadostna predhodna izobrazba. Odprava šolnine, dasi je nevarnost, da se uradnikom, kojih otroci ne uspevajo v šoli, odvzame draginska doklada za otroke. Nezdruženo javno rovarjenje in brezplodno zabavljanje. Prevelika obremenitev dijakov prvega razreda.

redu, kjer se uče treh jezikov. Družba izpodbija avtoriteto države in ugled profesorjev. Prepogosto izostajanje iz šole ob podpori staršev. Vpliv javnosti na mladino. Nezadostno znanje slovnice ob vstopu v šolo. Pomanjkanje nadarjenosti. Slabo nadzorstvo dijakov in nezadostna stanovanja. Vožnja po železnici. Visoke cene učnih in leposlovnih knjig. Dijake gospodinjice imajo premalo inteligence in poguma za strogo nadzorstvo dijakov. V splošnem so, kakor kažejo uspehi v Murski Soboti, dijaki s kmetov pridnejši kakor dijaki iz mesta. Denar je vse, vzgoja malo, posebno pri premožnejših slojih...

Statistika naših srednjih šol.
Vseh srednješolcev je v Sloveniji 5354, med njimi 950 učenec. Vseh razredov in oddelkov je 154.

Na vseh gimnazijah je: prvošolcev 1053, drugošolcev 866, tretješolcev 691, četrtšolcev 552, petošolcev 338, šestšolcev 279, sedmošolcev 218, osmošolcev 205. Skupaj 4202. Na realkah je: prvošolcev 284, drugošolcev 228, tretješolcev 181, četrtšolcev 182, petošolcev 119, šestšolcev 85 in sedmošolcev 73. Skupaj 1152 med njimi 31 deklec.

Razmerje med gimnazijci in realci je 100 : 31. Na 100 gimnazijcev dečkov pride 12,4 odst. deklic. Dovoljeno je sprejemati v mestih v srednje šolske zavode 10% in do 20% deklic na kmetih. Na realkah je razmerje dečkov in deklic 100 : 4,7%.

Ških in 145 ženskih, v II. letniku 70 moških in 142 ženskih, v III. letniku je 72 moških in 132 ženskih, v IV. letniku je 79 moških in 188 ženskih. Skupaj 305 moških in 607 žensk. Torej 100 : 200, na enega gojenca prideta dve gojenki.

Na predlog istega poročevalca sta se izključila 1 učenec I. a razreda realne gimnazije v Novem mestu in en učenec tretjega razreda realne gimnazije s slov. in nemškim učnim jezikom v Ljubljani ter se je ugodilo prošnji za zopetni sprejem enega lokalno izključenega dijaka V. a razreda gimnazije v Ljubljani in enega učenca I. a razreda realne gimnazije v Mariboru, ena prošnja pa se je zavrnila, ker ni bila vredna zadostnega uvaževanja.

Naše ljudske šole.

Višji šolski nadzornik Gangl je poročal, da ima v novem šolskem letu 36 učiteljev in 7 učiteljev bolezenski dopust. Ker je tudi pri višjem šolskem nadzorniku g. Gabrščku letošnje leto že 42 bolezenskih dopustov, se bodo predložili vsi spisi nad mesec dni dovoljenih dopustov zdravstvenemu odseku, ki bo odločil, katere učne moči se bodo pozvale k nadpreledu pred komisijo treh zdravnikov. Plačati bodo morali sami tozadavne stroške, ako se jim bo dopust ukinil. Upanje je, da se več učiteljskih moči javi zdravim, v bodoče pa bodo tudi okrajni zdravniki pri dovoljevanju dopustov morali strožje postopati.

Na to so se odobrile pridelitve, ki jih je nadzornik Gangl izvedel razven enega slučaja. Tudi so se vzela poročila o raznih drugih tekočih poslih z odobravanjem na znanje. Isti šolski nadzornik je na to izčrpno poročal o svoji inspekciji 14 šol v Prekmurju. Ugotovil je, da »prišleki« — nedomačini v Prekmurju težko izhajajo, v splošnem pa da so se razmere na šolskem polju v Prekmurju izdatno izboljšale, osobito v krajih, kjer se preveč ne toleče po učiteljih na shodih in v novinah. Prisostvoval je tudi I. okrajni učiteljski konferenci v Dolnji Lendavi, ki je izpadla zelo povoljno osobito vsled izbornih referatov okrajnega šolskega nadzornika in referatov Ferdinanda Spragerja in Julija Kanklerja. Na njegov predlog se izreče priznanje nadz. Jurku in prek. učiteljstvu, ki vse žrtvuje svojemu poklicu. Vseh šol je v njegovem območju 306 na kmetih, 308 v mestih, kjer deluje 564 učiteljev in 771 učiteljic. Skupaj 1545. Vse mladine je 80.507 v začetku in 70.511 ob koncu šolskega leta. Natančnejšo statistiko iz poročila tega nadzornika prinesemo prihodnjič.

Na to so bili imenovani Andrej Birs in Franciška Zorčeva v St. Vid pri Stični (zadnji se izroči dekret za drugo šolsko leto), Franc Kogoj za kateheta v St. Vid nad Ljubljano, katehetska služba na

mešč. šoli v Prulahi se takoj razpiše. Gustav Lukež se imenuje za nadučitelja v Cramneli, Avgust Tschinkel je premeščen v Suhor, na šoli v Planini se uvede slovenski učni jezik s šolskim letom 1922/23.

Imenovanja.
Imenovani so: za učiteljico v Trbovljah-Vode Ilka Meško, za nadučiteljico v Ljutomeru Marija Kocuan, za nadučitelja na Stari cesti Fran Gabričič, v Vučji vasi Franc Cvetko, v Vitanju Franc Goleš, pri Sv. Ožoltu ob Dravi Andrej Visočnik, v Trbovljah Martin Krajnc, pri Sv. Andražu v Slov. goricih Anton Predan, v St. Janžu pri Dravogradu Ignacij Kaffon, na Polzeli Sottler Martin, za učiteljice pa na Kapli Marija Kadnec, roj. Vučnik, pri Sv. Ožoltu ob Dravi Marija Dugar, v Majšpergu Amalija Armela-Sirok, v Slovenjgradcu Josip Serbec, v Slov. Bistrici Franc Martinc in Anton Metlika, na Plešivcu Josip Čuček, v Šostanju Martin Vreček, za nadučitelja na celjski okoliški šoli Fran Voglar.

V Reko pri Laškem se prideli Roza Selškar, k sv. Lenartu Janja Šegula, na Vinsko goro Eliza Ternovic.

Samostojni predlogi.

G. višji šolski nadzornik Gabršček poročal o načrtu kmetijskonadaljevalnih in gospodinjkonadaljevalnih šol, ki se z malimi izpremembami sprejme tako kot so ga sestavili večaki. G. Nadrah predlaga, da naj se zopet dovolji, da smejo učiteljske knjižnice naročati »Slov. Učitelj«. Njegov predlog je propadel. Ravnatelj Jelenc predlaga, da naj se vsled prevelikega naraščanja ženskih učiteljev prosi ministrstvo, da ukine vsa zasebna učiteljska. G. Nadrah meni, da bo to izvalo kulturni boj. Te debate se še udeležijo gg. Wester, Poljanec in Ribnikar, nakar je bil predlog g. Jelence sprejet. Koncem seje je poročal še za upravnogospodarskega poročevalca g. Velikonja o predlogih za upokojevanje ter o razširitvi raznih šol, nakar je bila seja ob trideset na 21. zaključena.

Politične beležke

+ V ogromni zadregi se sedaj zagovarja zajedničarji v »Slov. Narod« — proti ugotovitvi, da so zavrgli načelo narodnega jedinstva ter usvojili separatistično teorijo o treh narodih. Brez sapa žonglira »Slovenski Narod« s pojmi »narod« in »pleme«, da se ti kar temno dela pred očmi in še avtentična interpretacija avtorja manifesta g. Z. F. v »Jugoslaviji« mu ne vzame korajže. Mesto da bi prosto rekel: Mi ne priznavamo posebnega slovenskega, hrvaškega, srbskega naroda, temveč stojimo na stališču integralnega narodnega jedinstva, se glasilu starejšega dela zajedničarjev izmika za besedo »ujedinjenja«. Gospodje so se zašpekulirali in se sedaj skušajo sramežljivo skriti za zastor. Pa se jim ne bo posrečilo.

+ Vedno moramo popravljati razne zavite izjave g. Ravniharja. Včeraj skuša v »Slov. Narod« overiti konstitucijo dr. Kukovca, da so morali demokraciji braniti pred drjem. Ravniharjem celo suverenost države, ko se je kot poverjenik postavil na stališče, da se ne sme judicirati v imenu kralja. G. Ravnihar sedaj pravi, da je le branil suverenost države proti — samovolji upravnih organov. On da je zahteval zakon mesto naredbe. Še danes čuti zadoščenje, da se je kot organ ministra pravde skušal puntati proti odredbam svojega šefa. Konflikt državne uprave s poverjenikom Ravniharjem je bil v marcu mesecu 1919. Nikdo ne bo oporekal, da smo takrat imeli v Jugoslaviji kralja, predstavljalo suverenost države. Znano je tudi, da je naš parlament bil takrat v svojih prvih početkih in še ni vršil nikake zakonodajne oblasti. Sklepi ministrskega sveta so morali v tisti napol revolucionarni dobi nadomeščati formalne zakone, kakor so jih prej nadomeščali sklepi raznih narodnih vlad. Če se je hotel držati g. Ravnihar »zakona«, potem bi bil moral pravzaprav vztrajati na tem, da se sodbe proglašajo v imenu Nj. Vel. cesarja, kajti tako je bilo zapisano v zakonu. V ostalem g. Ravnihar ni postal naučenik svoje kreposti. Ko mu je minister za

pretil z odstavitvijo, si je stvar — premislil ter je ostal rajše poverjenik. Članek, na katerega se sklicuje dr. R. v svoji včerajšnji izjavi, je napisal mesec pozneje. Načelstvo JDS je v svoji seji, dne 28. aprila 1919, obžalovalo njegov nastop, ki ga je dr. Tavcar označil kot »pogreško, katere naj se popravi«. Sklenjena je bila druga dan izjava, ki je omogočila dr. Ravniharju nekaj »časten umik«. ... To je torej na kratko zgodovina »državniškega čina«, na katerega bi bil lahko dr. Ravnihar vsaj kot mož ponosen, če bi bil ostal dosleden in potegnil — konsekvence.

+ Klerikalno - komunistični osrečevalci Ljubljane so včeraj objavili v svojem oficijelnem glasilu »Slovenec« manifest »Ljubljanskemu delavstvu«, v katerem naznanjajo, da so osnovali enoten blok, ki naj porazi »zvezo kapitalistov«. Manifest je anonimen. Morda je to znak, da je ostalo v ljubljanskih blokaških vendarle nekaj sramežljivosti. Komunalni program, ki ga ti osrečevalci navajajo v svojem manifestu, je namreč tak zbirka najslabših obljub, da kar čuješ, kako so avguri, ki so to sestavljali, si »med seboj pomežikovali«. »Za tebe, ljubljansko tele, ki nam verjameš!« Da so se ženevali podpisati svoj apel na nezrelost, je razumljivo. Od slovenske države do vodovoda na Barju je v tem »komunalnem« programu vse, kar bi si mogla poželeli fantazija. Ljubljana postane z blagoslovom Prezvišene gora pravi socialni, gospodarski, pa tudi finančni raj. Kajti tudi ta čudež je v komunalnem programu klerikalno - boljševiškega bloka, da se bodo vsi ogromni prevrat v ljubljanski komunalni politiki izvršili s pomočjo — znižanja davkov. Novi odrečevalci hočejo namreč odpraviti indirektno davke. Očividno so se klerikalni kapitalisti s škofom in katoliškimi bankami na čelu obvezali, da bodo pokrivali milijonske deficite. To bi končno ne bilo napačno. Za danes zvečer sklicujejo blokaški »manifestacijski shod«, na katerem hočejo proglasiti »listo delavnega ljudstva«. Sinoči so se vršila še zadnja pogajanja, katerih so se udeležili gg. dr. Jelenc, ravnatelj Kralj in dr. Lemež (sami proletarci) in kjer so bile podpisane medsebojne obveze. Komunisti so dali klerikalcem prosto roko v vseh vprašanjih, ki se tičejo klerikalnega programa. Nosilec »delavne liste« bo dr. Perič, ki tvori s svojimi 12 pristalski nekaj ropek zveličavnega bloka. Govori se, da bodo blokaški izdajali svoj posebni dnevnik, ki se bo tiskal — v tiskarni Jadranske banke.

+ Dober in umesten odgovor. Zagrebški »Riječ« piše: »Na demagoški in brezpriznajni volilni proglas ljubljanskih »kongresistov«, v katerem se govori o »vseh treh narodih naše jugoslovanske nacije« in v katerem zahtevajo ne revizije, temveč »primerne korekture« vidovdanske ustave v cilju »uzakonjenja nedeljivosti Slovenije«, ter nastopajo proti »političnemu komažanju katerega si bodi od treh narodov« — smo se ozrli v naši včerajšnji številki posebno in samo zato, ker je ta škandalozni proglas podpisal tudi predsednik jugoslovanskega sokolskega saveza dr. Ravnihar. Naglasili smo, da jugoslovansko sokolstvo ne pozna treh narodov jugoslovanske nacije (kar je v ostalem tudi velika neumnost), temveč da bi ravno sokolstvo moralo brezkompromisno in z apostolsko čistostjo propagirati misel jugoslovanskega narodnega jedinstva. Nato se jezi današnji »Obzor« in neresnično trdi, da smo napadli dr. Ravniharja zato, ker kandidira proti demokratu. Naj le kandidira, ali na podlagi programa, ki je združljiv s sokolsko idejo. Ako nečemo, da se nam sokolstvo prevrže v prazne parade, brez duše in slovenske poštenosti, moramo najostreje obsoditi nastop dr. Ravniharja na podlagi takega »kongresističnega« programa. Ko bi bilo v našem sokolstvu prave sokolske zavednosti in duha slovenske discipline, ne bi nikdar prišlo do razcepa v Sokolskem Savezu, temveč bi tudi sokolstvo kot dobro organizirana celota iskrenih in zavednih Ju-

goslovanov stopilo v boj proti plemenskim separatizmom in pripomoglo razčiščenju nacionalne ideologije, ki so jo zmešali reakcionarni predstavniki vseh partikularizmov v naši narodni politiki.

Prosveta

Ljubljanska drama.
Petek, 27.: Zivi mrtvec. C.
Sobota, 28.: Hedda Gabler. Gostovanje gospe Marije Vere. Izv.
Nedelja, 29.: ob treh popoldne Hlapci. Izv. Ob osmih zvečer Zivi mrtvec. Izv. Ponedeljek, 30.: Hedda Gabler. Gostovanje gospe Marije Vere. D.

Ljubljanska opera.
Petek, 27.: Zaprto.
Sobota, 28.: Jenufa. Proslava praznika osvobodjenja češkoslovaškega naroda. Slavnostna predstava pod protektoratom konzulata češkoslovaške republike v Ljubljani. Izv.
Nedelja, 29.: Lakme. Izv.

Mariborsko gledališče.
Sobota, 28.: »Satan v ženski«. B.
Nedelja, 29.: »Baron Trenk«. Izv.

Pastorka Jenufa. V soboto dne 28. oktobra, na češkoslovaški narodni praznik, se vrši v operi znamenita premiera Janaškove opere »Pastorka Jenufa«, o kateri smo v četrtek obširneje pisali. Glavne vloge poje: cerkovnica Burjevko gospa Thierry-Kavčnikova, Jenufa gospa Lewandowska, gospodinja v mlino, staro Burjevko gđa. Šiligojeva, Laco g. Sowiški, Števo g. Simenc. Dalje sodelujejo gg. Matačičeva, Smolenskaja, Ribičeva, Erklavčeva, Korenjakova, Cvejič in Zupan. Opera je nastudiral g. kapelnik Matačič, izrežiral pa g. režiser Vasilij Sevastjanov. Orkester, zbor in vsi solisti imajo težke, pomembne in izrazite vloge.

Iz gledališke pisarne. Na mnogostransko izražene želje letošnjih gledaliških abonentov se bo igrala »Prodana nevesta« z gg. Lewandowska, Betetom in Simencem za vse abonmane. Za red B se poje »Prodana nevesta« dne 31. oktobra. Na dan vseh svetnikov se uprizaro v operi Smetanova opera »Tajnost«, v drami pa Tolstojeva drama v enajstih slikah »Zivi mrtvec«. V nedeljo dne 29. oktobra poje pri predstavi »Lakme« vloga Ninkante gospod Hugo Zathew.

Mestno gledališče v Celju. Ljubljanski ansambel »Narodnega gledališča« uprizaro v torek dne 31. oktobra v celjskem mestnem gledališču Ibsenovo dramo »Hedda Gabler«. Gostuje gospa Marija Vera. Občinstvo se opozarja, da si prekrbi pravočasno vstopnice.

Sokolsko gledališče v Radovljici uprizaro v nedeljo dne 29. oktobra znamenito dramo poljskega pisatelja St. Przybylskega »Zlato runo«. Predstava se topot prične ob 17. uri; konec ob 20. uri. Zunanji posetniki imajo na ta način ugodno želenjsko zvezo. Pri tej priliki prosimo občinstvo, naj hodi k predstavam točno, da ne bo treba zaradi prepoznanja prihajanja čakati s pričetkom. Sicer pa, kako pride oni, ki prihaja točno, do tega, da bo pol ure čakal na zamudnike. Točni začetek je odvisen od točnega prihoda občinstva!

Sport

Atletiki Celje : S. K. Primorje. Za prijateljsko tekmo med celjskimi Atletiki in Primorjem vlada v sportnih krogih precejšnje zanimanje. Po pravkar minolih mednarodnih tekmah bo namreč dana prilika primerjanja kvalitete najboljših naših moštev. Pri tej tekmi se bo tudi videlo, ali bo Primorju pri predstoječi prvenstveni tekmi z Ilirijo računati na časten izid.

Službena objava LNP. V nedeljo, dne 29. t. m. se vrši na igrišču S. K. Ilirije ob 10. uri prvenstvena tekma Jadran - Svoboda Ljubljana. Sodi g. Kepec. Blagajno ima S. K. Jadran. Službujoči odbornik g. Kregelj. V nedeljo dne 5. novembra se vrši ob 15. uri na igrišču S. K. Primorje prvenstvena tekma Ilirija - Primorje. Sodi g. Ochs. Kot predtekma se vrši tekma obeh rezerv. — Tajnik IL.

GABRIJELA ZAPOLSKA:

Ljubezen na počitnicah

Roman.

«Gore niso za vas.» je dal glasno duška svojim mislim.
«Kaj veste!» je odgovoril Zebrowski smeje. «Če bi bil hodil toliko po gorah kot vi, bi vas desetkrat prehitel.»

«Morda.»

«Ne, morda», temveč gotovo. Vi ste kakor moja žena. Nikakega zaupanja nimate vame. A rečem vam, vse je navada. Vajo imate v turistiki, zato tako urno hodite. Ko bi jaz imel vajo ... Pri nas v pisarni je eden izmed mojih kolegov dobil novo pisalno mizo. In pomislite, dragi gospod, ni se je mogel navaditi ... To ni za nič, je dejal, ne morem na njej pisati, pa ne morem ... Pozneje ...

Poržicki je poslušal. Glas Zebrowskega je curjal kakor dež izpod kapa v žalostno jesensko noč. Gozd se je začel redčiti. Poržicki je stopal brez cilja dalje, vedno bolj in bolj nervozen in razdražen.

«Kje pa je jezero?» je vprašal nasledel Zebrowski.
«Katero jezero?»
«Crno jezero.»

Poržicki je zmajal z rameni.
«Ta je mnogo predeleč za vas.»
«Kako to? Saj vendar hodim.»
«Da, hodite ... hodite ...»
Umolknila sta iznova in se vlekla med smrekami po gladkih jelastih tleh v gore. Pred njima se je dvigala ogromna skalnata stena z vijoličastimi razpadlinami. Iz teh razpadlin so visle velikanske cunje temnozelenega mahu.

Zdelo se je, kakor da si je kralj Tatere, ko je šel v gore, raztrgal svoje znamenito oblačilo na skalah in je z magnatsko hladnokrvnostjo popustil tu svoje cunje. Sonce je vžigalo v mahu čudno izpreminjajoče se iskre. Videti je bilo, kakor da celo skale vdičajo zadnje sile dneva. Poržicki je pospešil korak. Zebrowski je krevljal za njim, lezel po vseh štirih, hropel, si raztrgal rokave in si ranil roke. Poln zavisti je gledal noge Poržickega, ki so stopale varno, odločno in brez obotavljanja.

«Ko bi jaz tako-le znal, o Bog!» je zdihoval.
Poržicki pa je besen razmišljal: «Čemu sem te vzel seboj, ti plazeča se golazen? ... Omadeževal si mi spomin na gore! To imam za svoje dobro erce! ... Pa če bi imel vsaj od tega resnično radost! Ampak leze sa-

mo iz radovednosti, leze, postaja, se prekuje ... In vse to v soncu, sredi veličanstva gor, v njih divji svobodi! ...»

Společita se je Poržicki zabaval in je študiral Zebrowskega kot tip, ki ga morda kdaj na odru lahko uporabi. Polagoma pa sta se vzbudila v njem jeza in stud. Zebrowski je neprestano sipal okoli sebe anekdote iz pisarne, vmes pa je javkal in stokal ter »vdičeval zrak«.

Naposled sta se ustavila pred skalnato steno, ki jima ... odrezala pot. Vse je umolknilo v oni veliki, brezmejni tišini, v kateri samo visoke, samotne smreke šume svoje večerne lihanje. Poržicki se je ozrl podse. K njemu se je po vseh štirih vzpenjal — on — Tuskin mož, oprijemajoč se grmov, ki so se lomili v njegovih koščeneh rokah ... Hipoma si je z brutalno natančnostjo predložil, da je ta grdi, ogabni človek nešteto krat objemal Tusko, da je imel z njim tri otroke ... da ... In napolnila ga je mrzost ne samo do njega, nego tudi do nje, da je mogla ...
«Ni me poznala takrat,» se je balno poizkušal pomiriti. Hkratu pa

se je čutil, da ga morejo take otročarije tako razburiti.

Končno je prilezel Zebrowski do podnožja skale.

«Oh, kako je visoko! To je gotovo Gievont?»

Poržicki mu ni odgovoril. Nervozno je začel odlagati nahrbtnik, jopič in suknjo. Zebrowski ga je mehanično posnemal.

«Kaj delate? Prehladite se!» je vzkliznil Poržicki.

«In vi?»

«Jaz »oiščem dračja.»

«Čemu?»

«Da zakurim.»

V očeh Zebrowskega je zablistalo otročje veselje.

Zakurila bova?»

«No, da! Kaj pa ste mislili? Skuhati morava vendar čaj in vzdržavati ogenj do jutra.»

«Mar prenočiva tukaj?»

«To se razume. Vendar se ne bom ponoči vračal z vami v Zakopane! Lahko se kam zvrnete, potem pa imava nesrečo. Kar mirno sedite in čakajte na čaj.»

Zebrowski je bil v veliki zadregi in je lečjal nerazumljive besede.

«Na kaj ... kaj?» je vprašal nestrpno Poržicki. «Hotelo se vam je gora, sedaj jih pa imate. Treba jih

vzeti take, kakršne so: ponoči in podnevi.» Potem je dodal z neopisno ironijo:

«Boste vsaj imeli kaj povedati svojim kolegom v pisarni.»

Zebrowski je čutil to ironijo, počasi se je dvignil in dejal:

«Hočem vam pomagati.»

«Sedite, gospod!»

Ali Zebrowski je vseeno začel zbirati suhljad in jo zlagati na ročno pripravljen grnado. Delal je to, kakor majhen deček, ki se igra »ogonj«. Iz njegovega odpetega telovnika je bilo videti stare hlačičke, na nekaterih mestih umetno zvezane. Koščene rame, upale prsi in trebuh so jasno pričali, da sta življenje in neupravnost delo to bedno telo popolnoma izžrpa.

«Ali pa se ne zapali gozd?» je vprašal nenaadoma Zebrowski in se ustavil z dračjem v roki. Pri nas na Poljskem se vsak dan dogajajo gozdni požari.

«Že mogoče ... posebno, če se skale stopi» ... je odgovoril Poržicki.

Potem je zažgal grnado. Plamen se je visoko dvignil. Poržicki je hitel pripravljeni čaj, da bi Zebrowski čimprej zaspal in ga pustil v miru. Da bi le minila noč, potem se hitro osvobodil bremena, ki si ga je v dobroti svojega srca prostovoljno naložil.

(Dalje prihodnjič.)

Domače vesti

*** Afera princa Gjorgja.** Iz Beograda poročajo: Takoj po povratku ministrov, ki so odšli v Prago, se bo vršil kronski svet, ki bo definitivno uradil zadevo princa Gjorgja. Izgleda, da se bo kronski svet odločil za radikalna sredstva, ker v dobrem ni bilo ničesar doseči.

*** Promocija.** Dne 30. oktobra ob 12. uri bošta promovirana v veliki dvorani tukajšnje univerze Ivan Potokar iz Radomelja pri Kamniku in Anton Urbanc iz Sv. Stefana na Korškem za doktorja prava.

*** Odloženo nemško zborovanje.** Politično društvo Nemcev v Mariboru je svoje za nedeljo, dne 29. oktobra napovedano zborovanje odložilo na nedoločen čas, češ, da je zadnji glavni govornik, ki bi moral priti iz Vojvodine. V slovenski javnosti v Mariboru je vladalo radi političnega nastopa Nemcev in renegatov upravičeno veliko razburjenje in je bil shod najbrže zato tudi preklecan.

*** Represalije proti banki.** Mariborski stanovanjski urad je danes ustavil prezidavo bivšega hotela Union, kjer je hotela tamkajšnja podružnica Ljubljanske kreditne banke adaptirati sobe za stanovanje svojih uradnikov, in se tako izogniti gradnji nove stanovanjske hiše.

*** Kaj je pa to?** Iz Dolnje Lendave nam pišejo: V Centibi pri Dolnji Lendavi, v skoraj popolnoma pomadzarjeni vasi, je bil zadnje dve leti gerent gosp. Vinko Mlinarič, eden onih redkih prekmurjskih gerentov, ki je kljub grožnjam in življenjski nevarnosti v kritični dobi razmejilve odločno stal ob strani naše države in je s svojim neustrašnim nastopom dosegel znatne uspehe; njemu se je zahvaliti, da državna meja ne gre tik vasi Centiba, temveč tako, da so občini ostali vsi vinogradi in gozdovi. Za ta čin domoljubne ljubezni bi mu pripadalo najmanj priznanje s strani naše države. A kaj je dobil? Namesto priznanja in zaščite s strani naših oblasti je bil gosp. Vinko Mlinarič na predlog, oziroma poročilo okrajnega glavarstva v Murski Soboti kratkoma odložen kot gerent, ne da bi se politične eksperimente v Dolnji Lendavi, ki pozna razmere in ljudi ter je v takih slučajih edino njeno mnenje merodajno, sploh vprašalo za mnenje. Tako postopanje je, milo rečeno, zelo čudno; v sredini madžaronov si bo vsak zaveden Slovenec v bodoče temeljito premislil, preden bo upal napraviti kak korak za našo državo, dobro vedoč, da naše oblasti za zasluge plačujejo s — klofutami.

*** Klje iz Črnomlja.** Poročajo nam: Naše mesto je od »poklicanih faktorjev« menda tako pozabljeno, kot žetnik ob lepem vremenu. Ne — le, da nam prete tifus, kuga in kolera vsled pomanjkanja zdrave pitne vode (naš vodovod odreja namreč službo, ko je vode najbolj treba), zdaj bomo kmalu tudi v drugem oziru čisto »na suhem« Vse ceste okoli Črnomlja, celo idilično cesto v naše »stražne Gorice«, nam je uničila ena sama firma. Kompanija hrvatskih Židov je pokupila šume okoli Črnomlja in izvažala les na žive in mrtve, z avtomobili in najetimi bosanskimi vozniki. Z največjim in nezanesljivim trpinčenjem živili vozi dnevno po 30—50 voz po cestah, koder ni več varno hoditi peš. Jame in jarki, meter globoke kolesnice in nevarni prepadi kažejo le še progno, koder je tekla prej cesta. Ako naj vse to zopet enkrat res zasluži ime ceste, bodo li milijoni »Poklicani faktorji« so pri tem — slepi. Ali bodo morda iz lastnega žepa škodo plačevali?

*** Imenovanja.** Fran Zajdel, revirni nadzornik policijskih detektivov pri policijski direkciji v Ljubljani, je pomaknjen v X. činovni razred na dosedanem službenem mestu, oskrbnik na vinarski šoli v Mariboru, Josip Blažekovič pa v IX. činovni razred.

*** Smrtna kosa.** Včeraj je umrla po daljšem bolehanju v starosti 82 let ga. Jospina Fatur, roj. Sedmak, vdova po vpokojenem železniškem mojstru in mati ravnateljice Južne železnice dr. Fature. Spostovani rodilni našo iskreno sožalje — V Svedini nad Mariborom je umrl dne 24. oktobra tamošnji bivši župan Josip Pascolo, ki je bil svojočasno duša Súdmarkinega delovanja v tem kotu. Po prevratu je stopil v Samostojno kmetijsko stranko in bil energičen boj s klerikalci. — V Črnomlju je umrl g. Tone Sterk, pisarniški uradnik na okrajnem glavarstvu in marljiv sokolski delavec. Blag jima spomin!

*** Občni zbor »Zveze slov. združg«** se je vršil včeraj v Ljubljani. Poleg poročil združbenih funkcionarjev so bile na dnevnem redu tudi volitve, pri katerih sta bila namesto g. Reicherja in dr. Lavrenčiča v načelstvo na novo izvoljena g. inž. Zupančič in g. Bukovec. S tem so dobili pristajši SKS v »Zvezi« odločujoč vpliv.

*** Nove novčanice.** Finančno ministrstvo je naročilo v Ameriki izdelavo novih novčanic po 100 in tisoč dinarjev. Te novčanice bodo prišle v promet po vsej priliki začetkom prihodnjega leta.

*** Nova organizacija jugoslovanske evangelijske cerkve.** Dne 23. oktobra se je vršil v Novem Sadu kongres delegatov evangelijske cerkve v Jugoslaviji. Na tem kongresu je bilo sklenjeno, da se tudi nadalje prizna upravni odbor evangelijske cerkve augsburške konfesi-

ožjega upravnega odbora, ki se bo takoj lotil organizacije celokupne evangelijske cerkve v naši kraljevini. Cerkov bi se imela deliti na dva narodna distrikta, enega slovanskega in enega nemškega z enim škofom in enim generalnim inspektorjem, ki bi se menjavala na tri leta tako, da bi bil v eni periodi škof Nemec, inspektor pa Slovan, v drugi periodi pa obratno. Kongresu je prisostvoval tudi predsednik evangelijske cerkve v Ameriki g. Lorenben, ki je znatno deloval za sporazum med slovanskimi in nemškimi člani evangelijske cerkve v naši državi.

*** Zanimive številke.** »Uradni list« št. 111 objavlja sledeče zanimive številke o zdravstvenih razmerah v Sloveniji v preteklem letu: Stevilo prebivalcev je 1.056.464, porok 10.966, novorojencev 33.450, med njimi 790 mrtvorojenih in 4350 nezakonskih. Umrla je skupno 23.391 oseb, med njimi za jetiko 2714, za pljučnico 1580, za grižo 2603, za srčno napako 1076, vsled prirojene življenjske slabosti 1533, za mrtvoudom 684. Vsled slučajnih neizgovorljivost je umrlo 467 oseb, samomorov je bilo 120, umorov in ubojev pa 81.

*** Odvetniška vest.** Dr. Artur Wurzbach se je vpisal dne 20. oktobra zopet v imenik odvetnikov s sedežem v Čenčijah pri Moravčah.

*** Četrto notarsko mesto s sedežem v Mariboru** se ustanovi v okrožju mariborskega okrožnega sodišča.

*** Razpis učiteljskih mest.** V Koprivnici je razpisana stalna učiteljska služba na tamošnji dvorazredni osnovni šoli, nadučiteljske službe v stalno namestitvev pa: na trirazrednici v Dragutinu, na petrazrednici v Podzemlju in na štirirazrednici v Starem trgu. V Rožnem dolu je razpisana služba učitelja voditelja na enorazrednici. Interesente opozarjamo na »Uradni list« št. 111.

*** Dražba lava.** Dne 3. novembra se bo pri mariborskem okrajnem glavarstvu oddal na javni dražbi v zakup lov podovske občine do dne 30. junja 1923.

*** Diskusija o načrtu kazenskega zakonika.** Preteklo soboto je predaval na sestanku društva »Pravnika« odvetnik dr. Krivic o oblikah krivde v načrtu novega kazenskega zakonika. V globoko zamišljenem predavanju je mnogobrojnemu poslušalstvu očital, kako je osnutek, izhajajoč iz temeljne teže, da brez krivde ni kazni, to vprašanje izvedel. Načrt pozna dve obliki krivde, namreč hudobni naklep in nemarnost. S hudobnim naklepom je dejanje učinjeno, ako je storilec njegovo izvršitev hotel (dolus directus) in pa, ako si je, predvidevajoč zabranjeno posledico, ki more nastopiti iz njegovega dejanja njen nastop usvojil, brez obzira na to, ali je on to želel ali ne (dolus eventualis). Nemarno pa je ravnanje storilec, ako je lahkomišlno menil, da bo nastopivša posledica mogoče odkloniti (zavestna nemarnost), in pa, ako nastopivše posledice ni predvideval, pa bi jo po okolnostih in po svojih osebnih lastnostih mogoče ali moral predvideti (nezavestna nemarnost). Predavatelj dvomi, je-li sta zgoraj navedenim besedilom obe obliki krivde točno opredeljeni. Pomisleke vzbuja posebno, je-li v tem oziru izraz »usvojil nastop« priporočljiv kakor tudi izraz »odkloniti posledico« dovolj širok, da se bo preprečila nevarnost, da bi se dejanja, učinjena iz nemarnosti, prištevala kot storjena iz hudobnega naklepa. Odločitev o tem naj poda diskusija, kakor tudi o tem, more-li § 17 (neznanje ali nepravilno pojmovanje kazenskega zakona ne opravičuje nikogar) ostati nespremenjen, kateri § po predavateljevem mnenju temeljnemu pravilu, da brez krivde ni kazni, očitno nasprotuje. Diskusija o teh vprašanjih se bo vršila v soboto dne 28. oktobra ob pol 5. uri popoldne v pravosodni palači št. 79. G. dr. Krivic bo ob tej priliki tudi predaval »O vračunljivosti (prištevitosti) po načrtu kaz. zak.« § 19 načrta pravi v tem pogledu, da ni kazniv, kdor ni mogel pojmiti prirodo in značaj svojega dejanja. Diskusija bo morala tudi glede tega dognati, je-li ta označba razlogov nevrčunljivosti v soglasju s psihiatrično vedo in zato dovolj precizna ali ne.

*** Razpuščeno nemško društvo.** Pokrajinska uprava za Slovenijo je razpustila društvo »Zweigsverein des allgemeinen deutschen Sprachvereines«, ker nima pogojev za pravi obstoj.

*** Vzorna šola.** Nenavadno začudenje bo gotovo vzbudila kuriozna toda resnična vest o posku domoznanstva pri Uršulinkah v Ljubljani. Tu še letos, 1922, poučuje neka Uršulinka svoje goske tako-le: Slovenija se deli na tri kronovine: na Kranjsko, Štajersko in Korosko. Glavno mesto Štajerske je Gradec. Naš kralj je Peter Karagjorgjevič, ki ima dva sina, princa Aleksandra in princa Jurija... Ponavljamo: Ta vest je resnična in resna, ne pa morda izmišljena ali slaba šala!

*** Sanatorij za delavce.** Te dni je bil odprt v Novem Sadu sanatorij za brezplačno zdravljenje delavcev. Sanatorij je najmodernejše urejen ter je stal nad 750.000 dinarjev. V sanatorij se bodo sprejemali tudi privatniki.

*** Lep uspeh izobraževalnega dela.** V Sarajevu je otvoril novinar, bivši profesor Vidaković, večerno šolo za odrasle v kateri se je predavalo vse srednješolske predmete. Šola so obiskovali večinoma delavci. Še dni so štirje obiskovalci Viličkovičeva večerna šola

položili maturo na sarajevski realki in se vpisali na visoko tehnično šolo v Beogradu. Prihodnje leto bo zapustilo to šolo dvanajst maturantov, vsi brez običajne srednješolske izobrazbe.

*** Paševanje na ljubljanskem magistratu.** Iz krogov »Slovenčevih« volilcev, oziroma iz srede bivših klerikalnih obd. svetovalcev se je nekdo prav po rovtarsko zadir na vladnega komisarja, ker se je »predznil« imenovati provizornega vodjo dohodarstvenega urada za ravnatelj tega urada. V »Slovencu« se trdi, da je imenovanje uradnikov izključna pravica obd. sveta, ne pa vladnega komisarja. Birše upravno sodišče je opetovano odločilo, da je vladni komisar (gerent) zastopnik župana in obd. sveta ter ima kot tak vse pravice teh dveh, torej tudi pravico imenovati uradnike. Izvršilo se je tudi na ljubljanskem magistratu po vladnem komisarju že nekaj imenovanj. Toda »Slovenec« je zakričal šele sedaj, ko je bil imenovan g. ravnatelj Zupan. V isti številki priobčuje »Slovenec« program »Zveze delovnega ljudstva«, to je koalicije klerikalcev, komunistov in Peričevcev. V tem programu je čitati, da se hoče ta Zveza boriti za popolno svobodo združevanja nameščencev, torej za popolno svobodo političnega prepričanja. Ta svoboda pa velja le za klerikalce, komuniste in Peričevce! Ker je g. Zupan slučajno somišljenik JDS, zanj ta svoboda ne velja ter bi kot član JDS ne smel biti imenovan. Vladni komisar, ki ni nikak politik, nego zgolj uradnik, je imenoval g. Zupana najprej provizorno za poskušnjo; ko se je uveril, da je g. Zupan vreden, sposoben, marljiv in da je dohodarstveni urad pod njegovim provizornim vodstvom v vsakem oziru odlično urejen, ga je imenoval definitivnim ravnateljem. To bi bil storil vsak župan, oziroma obd. svet. Da uvažuje vladni komisar le usposobljenost, ne pa strankarske pripadnosti, je dokazal, ko je imenoval za poklicnega gasilca gosp. Florjančiča ml., ki je izrazil klerikalce, a v svojem delu marljiv in vesten. Mi proti temu imenovanju nismo ugovarjali (tudi klerikalci seveda ne), pač pa zdaj ugovarja »Slovenec« proti Zupanu, ker klerikalci le deklarirajo o »svobodi« prepričanja, obenem pa v žepu fijo go držo.

*** Predznanost kočevskih zagrzencev** postaja zopet večja. Tako nam poročajo iz Goticene, da je tam neki tič, ki ob vsaki priliki osmerja in napada Slovence s »teufelske Krainer« in hujska proti državi. Takim kočevskim nadutežem se bo moralo dati priliko, da grede k svojim bratom — če mislijo, da jim bo tam bolje — ali pa v luknjo, da pohlede svojo švabsko žilico.

*** Poredni sprevidni.** Prejeli smo: V Vašem cenj. dnevniku od 26. oktobra se neki gospod razburja zaradi tržiške železnice in osebnih vzrov na kamniški progi. Kake so razmere na tržiški progi, mi ni znano, razmere na kamniški progi pa poznam dobro, ker se vozim vsak dan. Gospod, ki je bil prisiljen, na povratku iz daljšega izleta poslužiti se tržiškega vlaka, je prav slabo informiran o osebnem prometu na kamniški progi, ako trdi, da se vozi na kamniški progi vedno pet do šest vagonov praznih, kajti razen vlaka, ki odhaja iz Kamnika ob 5.56 in vlaka iz Ljubljane ob 18.30, imajo vsi ostali v celoti komaj po šest vagonov, ki pa so vedno zasedeni; ravno tako sta tudi jutranji in večerni vlak vedno popolnoma zasedeni.

*** Velik požar v pivovarni v Sisku.** V sredo popoldne je izbruhnil v pivovarni Jonasa Aleksandra velik požar. Delavci so v velikem kotlu kuhali smolo, ki se potrebuje za mazanje pivskih sodov. Naenkrat pa se je kotel preobrnil, smola se je razlila in vrel vnetja smole je prišlo do eksplozije. Ogenj se je hitro širil in šele po par urah se je ognjegascem posrečilo požar lokalizirati. Škoda znaša nad 100.000 kron.

*** Cestni napad na Glincih.** V četrtek okrog sedmih zvečer se je mitniški nadpaznik Ignac Burnik, stanujoč v Novi vasi, vračal iz službe proti domu. Na mostu, ki pelje čez Glince, ga je v temi pričakoval neki Viktor Meran, se zagnal v Burnika in ga zvrnil s mosta v vodo. Burnik je utekel in zadevo takoj prijavil na viški stražnici; nedolgo zatem sta dva stražnika že istaknili napadalca v gostilni Končan v Rožni dolini. Viški stražnik Gec ga je hotel aretirati, Meran pa se je zagrizel v Gecovo roko in jo je izpustil šele, ko ga je drugi stražnik Obravnič kretnil po glavi. Merana so nato zvezali, in ga spravili na varno. Meran je na policiji dober znanec: rojen je v Italiji, izgnan iz naše države, že večkrat predkaznovan, ker je zelo prijazen tujemu blagu, nasilen pa kot napadalec. Njegov rajon je bil Viš in se je viška občina z njegovo aretacijo zopet oddahnila, čeprav je bilo pri »zvezavanju« Merana med publiko navzočih par elementov, ki so — protestirali. Opozicija povsod...

*** Izgini in iz Celfa pred dobrim tednom** invalid ter trafikant na južnem kolodvoru I. Zuzzi. Odnesel je s seboj precejšnjo vsoto lastnega premoženja. Po zadnjih poizvedbah se je baže ustrelil v nekem hotelu v Trstu. Družbinske razmere so ga pripravile do samomora.

*** Tragedija naših rojakov v Ameriki.** Pretekli mesec se je v Jacksonu v Kaliforniji porušil del rudokopa in zasul mnogo delavcev. Po treh tednih težkega napora se je resnemu društvu posrečilo najti zasute delavce. Med mrtvimi delavci je tudi 13 Jugoslovancev.

Gospodarsivo

ČEŠKOSLOVAŠKI DRŽAVNI PRORAČUN.

V češkoslovaškem proračunu za leto 1923. so predvideni državni dohodki v znesku 18.812 milijonov Kč; od tega je 17.9 milijarde rednih in 851.4 milijona izrednih dohodkov. Napram predhodnemu letu znašajo preliminarni dohodki za 71.3 milijona Kč, torej za okoli 0.4 odst. manj. (V našem državnem proračunu za leto 1922/23 so predvideni dohodki v znesku 6693 milijonov dinarjev.)

Pri izdatkih je napram lanskemu proračunu večja razlika. Celokupna vsota državnih izdatkov v Češkoslovaški za leto 1923. znaša okoli 19.3 milijarde Kč, a lani je znašala okoli 19.8 milijarde, to je za 435 milijonov, oziroma 2.25 odst. manj, nego v letu 1922. Redni izdatki za leto 1923. znašajo 13.6 milijarde proti 13.2 milijarde za leto 1922, a izredni izdatki 5.7 milijarde proti 6.5 milijarde, to je za 751.4 milijona manj. (V našem državnem proračunu za leto 1922/23 so predvideni izdatki v znesku 6,690,636.243 98 dinarja.)

Primanjkljaj za leto 1922 je znašal 928.7 milijona Kč, za leto 1923. pa 565.4 milijona, torej za 363.2 milijona Kč manj. (Pri nas za leto 1922/23 višek v znesku 2,811.620.02 dinarja.)

Investicijski proračun znaša 2999 milijonov Kč, za katerega kritje zahteva vlada pooblastilo za dolgodobno posojilo v višini 3 milijard Kč. Prošlo leto so znašale investicije 3.26 milijarde Kč. To pomeni znižanje investicijskega proračuna za 23.6 milijonov Kč, oziroma okoli 8 odstotkov.

Izdatki v državnem proračunu so predvideni med drugim: za ministrstvo narodne obrane v znesku 2,777.137.132 Kč (pri nas za ministrstvo vojne in mornarice 1,131,173.434.40 dinarjev); za učno ministrstvo 858,895.196 Kč (pri nas za naučno ministrstvo 427,823.206.06 dinarja); za železniško ministrstvo 4,206,037.040 Kč (pri nas za ministrstvo saobračaja 1,230,812.319.85 dinarja); za poljedelško ministrstvo 773,459.306 Kč (pri nas 110,550.236.80 dinarja); za ministrstvo socialnega skrbstva 735,831.461 Kč (pri nas 380,249.447.95 dinarja); za ministrstvo narodnega zdravlja 206,545.592 Kč (pri nas 195,561.164.50 dinarja) itd.

Od celokupnih izdatkov v znesku 19 milijard 377,880.639 Kč odpade 7,666,934.353 Kč, oziroma 39.5 odst. za personalne in 11,710,946.353 Kč, odnosno 60.5 odst. za stvarne stroške.

TRŽNA POROČILA.

Zagrebiški tedenski sejem (dne 25. t. m.) Dogon je bil izredno majhen, le prvovrstnih vojvodinskih in sremskih svinj je bilo prilično mnogo. Kupci so bili le domači mesarji. Cene za kg žive teže v kronah so se gibale takole (v oklepajih cene prošlega sejma): voli II. 28 — 32 (30 — 34), III. 23 — 26 (20 — 26); krave I. 30 — 36 (32 — 36), II. 24 — 28 (24 — 28), III. 14 — 18 (16 — 20); teleta I. 55 — 60 (58 — 65), II. 45 — 50 (48 — 52), III. 30 — 34 (40 — 44), bosanski 20 — 26 (—); svinje I. 58 — 60 (75 — 82), II. 55 — 60 (60 — 70). Seno se je tržilo po 800 — 950 (700 — 960), detelja 1000 — 1100 (900 — 1100), slama 500 — 600 (560 — 650). Konji so se tržili III. po 7000 — 8000 komad. Cene so v splošnem padle. Zlasti so padle, kakor je razvidno iz poročila, cene debelih svinj. Pričakuje se nadaljnje padanje cen.

Padanje cen. Tvrška paromlin Vinko Majdič v Kranju je razposlala s datumom 25. oktobra okrožnico, s katero ponuja pšenični zdrob po 2 K 50 vin, pšenično moko št. 0 G po 20 K 30 vin, št. 0 po 20 K, krušno št. 8 p 3 K, otrobo po 7 K za kg brutto za netto z vrečo prosto postaja Kranj.

Uvoz ameriške masti je začel zastajati, ker se pričakuje v kratkem zaradi zimske sezone (pitani prašiči bodo v nekoliko tednih zgodni za zakol) ve-

liko padanje cene domače masti. Zedanes se ponekod ponuja mast po 94 K, — Sirove goveje kože so padle v ceni od 100 na 40 K.

Trgatev v ljutomerskih in ormoških vinogradih je pričela splošno dne 16. oktobra. Vinogradniki so trdovratno čakali za pričetek trgatve to je Terzije, misleč, da jim ona prinese lepdo vreme, ki bi bilo mogoče še v zadnjem hipu izboljšati kvaliteto. Sveta Terzija pa se je letos izneverila, trgatev se je pričela v najneugodnejšem vremenu in se v dežju in blatu nadaljuje. Temperatura 4 do 5 stopinj nad 0. Poti in ceste take, da se sploh v vinograde z vozom ne more. Množina vina bo izredno velika, tako da od leta 1908 ni bila taka. Kvaliteta zaostaja za seveda daleč za dobriimi letniki tega stoletja. Najslabše odreže šipon, kateri kaže komaj 14 do 15 stopinj sladkorja po Klosterneuburski tehtnici. Druge vrste zaključujejo ugodnejše, imajo namreč 16 do 18 stopinj sladkorja, kar bo dalo prav dobro namizno vino. Sreča je, da vse vrste kažejo razmeroma malo kislino. Cena za letošnje vino izgleda, da bo 4 do 5 Din za liter pretočeno franko kolodvor. Konzumentom se torej obeta cenejša, a vendar dobro vino. Izborne letnika 1921 ni posebno veliko več v zalogi, cena istega pa nikakor ne pada, ampak je nasprotno še nekoliko trdnjeja, to je 8 do 10 Din lit. franco postaja. Upajmo, da ostane vreme vsaj tako kakor je sedaj in da ne pride predčasno sneg. Trgatev bo najbrže do dne 5. novembra končana. — lp

Nova tvornica špirta je pričela s delom na naškem veleposlovstvu. Produkcija znaša 7 hl dnevno.

Konferenca Južne železnice v Rimu. Z Dunaja poročajo: Predsednik generalne direkcije Južne železnice dr. Fall je odpotoval v spremstvu več strokovnih referentov v Rim, da prisostvoje konferenci v zvezi finančnega aranžmaja Južne železnice. Konferenca se vrši v italijanskem zakladnem ministrstvu. Dr. Fall odpotuje nato v Pariz, kjer bo stopil v stik z zastopniki francoskih obligacionarjev. V početku novembra se pričnejo potem na podlagi beneškega dogovora zaključna pogajanja v zvezi internacionalizacije Južne železnice.

Omejitve trgovine z devizami v Bolgariji. Iz Sofije poročajo: Bolgarska vlada je odredila, da denarni zavodine smejo odpirati inozemcem kreditov v levih. Vsaka, tudi že zaključena dovolitve kredita v levih mora biti fundirana z zadostnim kritjem v isti valuti. Izvršiti so le tako zvani poštni krediti in oni krediti, ki služijo kot kavejce za državna naročila. Istotako je zabranjeno dovoljevanje posojil na tuje valute ali tuje devize. Prestopki se kaznujejo z denarno globo v znesku 35 odst. od takno otvorenega kredita ali zaključenega

Darujte za Ciril-Metodovo družbo!

Tri pletilne stroje proda

Legat in drug, strojno pletilstvo, Begunje pošta Lesce. Ogleda se jih lahko vsak dan istotam. 3696

Dvonadstropna

50 let obstoječa trgovska hiša v Ljubljani se proda. Hiša stoji v sredini mesta na najbolj prometni točki, ima trgovske lokale in skladišča, priprave tudi za kako industrijo in so takoj na razpolago. Ponudbe pod »Dobra pozicija« na Anončni zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Sodna ulica 5.

Nosite zaradi njihovih velikih prednosti

PALMA

kaučuk potpejnike in potplate

Vremensko poročilo

Ljubljana, 25. oktobra 1922.

Ljubljana 806 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	764.1	3.6	jug. zap.	oblačno	0.1
Ljubljana	14.	761.6	4.0	"	dež	—
Ljubljana	21.	768.8	2.2	sev. zap.	oblačno	1.0
Zagreb	7.	763.9	4.0	brev. vetra	oblačno	—
Beograd	7.	763.6	5.0	sev. zap.	več obl.	—
Praga	7.	764.3	3.0	sev. vzh.	dež	—
Dunaj	7.	760.4	2.0	brev. vetra	oblačno	—
Trnava	7.	761.8	3.0	"	oblačno	—

V Ljubljani barometer nižji, temperatura nizka. Sonce rahlo ob 6.33, zahaja ob 16.44

Izmena projekta o službeni pragmatiki

(Dalje.)

Član (110.) izmeni se: Član 116. U prvom redu mesto: u kategorijama, stavljaja se: iste kategorije; u tački 4) mesto: datum rođenja, stavlja se: služba koja se računa za penziju, a dodaje se tačka 5) ako je i služba koja se računa za penziju jednaka, odlučuje datum rođenja.

Član (111.) bez izmene: Član 117.

Član (112.) briše se.

Član (113.) bez izmene: Član 118.

Član (114.) izmeni se: Član 119. U četvrtom redu mesto: trećinu, stavlja se: četvrtinu. Iza prve alineje dodaje se:

Od ove četvrtine odbijaje se i porez i ulog u udovički fond ako bi takvog bilo. Za izdržavanje porodice može se zabraniti i druga četvrtina plate ili više, ako bi nadležnom presudom bio osuđen.

U drugoj alineji mesto: odnosno, stavlja se: a 30%.

Treća alineja briše se.

Član (115.) bez izmene: Član 120.

Član (116.) bez izmene: Član 121.

Član (117.) briše se.

Član (118.) izmeni se: Član 122.

Po smrti državnog službenika aktivnog ili penzionisanog izdaće se na ime sahrane jednomesečne redovne primadležnosti umrlog službenika. Pored ovoga izdaće se ženi ili deci na ime pomoći dvomesečne redovne primadležnosti.

Član (119.) izmeni se: Član 123.

U četvrtom redu mesto: daće, stavlja se: izdavaće, mesto: milostinje, stavlja se: izdržavanja. Brišu se reči: isto važi i za njegovu porodicu a dodaje se, da poslednji stav glasi:

Ako on u takvom stanju umre pre nego što mu pripada pravo porodične pen-

zije, onda njegovi porodični pripada na ime izdržavanja 50% od onoga što bi imala, da je službenik stekao pravo na porodičnu penziju.

Član (120.) izmeni se: Član 124.

U prvom stavu iza: na razpoložanje, dodaje se: koje ne može duže trajati od dve godine.

Na kraju člana dodaje se:

Službenik koji bude izabran za narodnog poslanika, stavlja se na razpoložanje za vreme trajanja mandata i primaće iz državne kase na ime plate i stanarine onoliko koliko bi imao penzije da je u penziju stavljen kao i ostale primadležnosti porodične. Ako takav službenik ne bi imao prava na penziju primaće 40% dotadanje plate i stanarine i porodične primadležnosti. Ovakav službenik neće primati primadležnosti skopčene sa vršenjem službe (stan, ogrev itd.).

Član (121.) izmeni se: Član 125.

Državni službenici plaćaje porezu na platu, i to: činovnici prvih triju grupa I. kategorije na tri četvrtine plate, ostali službenici na osnovnu platu. Svi plaćaju porezu i na penziju.

Od plaćanja poreze na ostale primadležnosti kao i od plaćanja svih državnih i samoupravnih prireza, državni službenici se oslobodjavaju.

Poreze će se naplaćivati po ovim stopama:

do 2401 godišnje 1%, od 2401 do 3601 godišnje 2%, od 3601 do 5401 godišnje 3%, od 5401 na više godišnje 4%.

Član (122.) bez izmene: Član 126.

Član (123.) izmeni se: Član 127.

Pri centralnim nadležnostima svih upravnih grana ustanovljaju se Stručni Saveti.

Organizacija Stručnih Saveta propisuje se osobnim zakonima.

Član (124.) bez izmene: Član 128.

(U prvom redu mesto: vreme čitaj: vrste.)

GLAVA VIII.

Prestanak službe.

Član (125.) bez izmene: Član 129.

Član (126.) bez izmene: Član 130.

Član (127.) izmeni se: Član 131.

U tački 2.) brišu se reči: odnosno osamnaest.

Član (128.) bez izmene: Član 132.

Član (129.) izmeni se: Član 133.

U drugoj alineji mesto: 15 dana, stavlja se: 30 dana.

GLAVA IX.

Penzije.

Član (130.) bez izmene: Član 134.

Član (131.) izmeni se: Član 135.

Prva alineja da glasi: Za penziju računaće se sve vreme koje je službenik proveo u aktivnoj državnoj službi, bilo neprekidno bilo sa prekidima, kao i vreme koje je specialnim zakonima priznato za penziju.

Peta alineja briše se.

Član (132.) bez izmene: Član 136.

Član (133.) bez izmene: Član 137.

Član (134.) izmeni se: Član 138.

U poslednjem redu brišu se reči: ali bez primene petog stava čl. 131.

Član (135.) izmeni se: Član 139.

Na kraju dodaje se stav: Ako je službenik navršio broj godina za punu penziju na njegovu molbu mora se staviti u penziju.

Član (136.) izmeni se: Član 140.

U četvrtom i petom redu mesto reči: dobiće položaj koji odgovara položaju, stavlja se reči: ne može dobiti veći položaj od onog.

Član (137.) bez izmene: Član 141.

Član (138.) bez izmene: Član 142.

Član (139.) izmeni se: Član 143.

Na kraju dodaje se: osim u slučaju predviđenom u članu 162.

Član (140.) bez izmene: Član 144.

Član (141.) bez izmene: Član 145.

Član (142.) bez izmene: Član 146.

Član (143.) bez izmene: Član 147.

GLAVA X.

Disciplinski propisi.

Član (154.) izmeni se: Član 157.

U četvrtom redu iza: neurednost do- daje se: ili: u sedmom redu briše se: svoje; u početku osmog reda briše se zbog.

Član (155.) izmeni se: Član 158.

Dodaje se nov stav: Neurednosti za- starevaju za godinu dana.

Član (156.) izmeni se: Član 159.

U poslednjoj alineji brišu se reči: oo- nosno nižim.

Član (157.) izmeni se: Član 160.

U drugom redu mesto: tri stavlja se: pet.

(Nov) Član 161.

Disciplinski prestupi zbog kojih će se službenik disciplinski kazniti u glavnom su ovi:

1) nemoralno i nedostojno vladanje u privatnom životu, kao što je: opijanje, pijančenje, skitanje, kartanje i ovima podobna na mestima i po društvima i na način koji unižava dostojanstvo službenika;

2) lakomisleno zadužavanje;

3) nečovečno i preko postupanje sa područjima i narodom;

4) rdjavo upražnjavanje svoje vlasti starijega službenika prema mladima;

5) nemarnost i neurednost u dolaženju na dužnost;

6) neposlušnost napram naredbi pretpostavljenih vlasti;

7) u zlobnoj nameri ogovaranje postupa ili naredaba vlasti u kancelariji i pred mladima, u koliko ne bi spadali u krivice po kaznomom zakonu;

8) pravljenje smutnje, svadjanje i ne- slaganje sa drugovima u službi i

9) preduzimanje svih eshaskih zana- ta i trgovačkih radnji pod svojim ime- nom kao i advociranje.

(Dalje prihodnjić).

Objave

* **Prihod čeških gostov v Ljubljano.** V soboto, dne 4. novembra t. l. pripelje se v Ljubljano iz Brna pevski zbor Moravskih Učiteljic in priredi naslednji dan v pedeljo, dne 5. novembra ob 8. uri zvečer v veliki dvorani hotela Union koncert. Zbor šteje 30 članic ter je pod vodstvom najznamenitejšega češkega vokalnega dirigenta prof. Ferdinanda Vacha, ki je obenem tudi dirigent pevskega zbora Moravskih Učiteljev, ki so na glasu kot najboljši pevski zbor v Evropi. Naše občinstvo opozarjamo na ta koncert, kojega spored pričbimo prihodnje dni.

* **Izredni kongres državnih uradnikov in uslužbenecv** se vrši v Beogradu dne 29. t. m. v dvorani Udruženja poštinih in brzojavnih nameščencev (Braničevska ul. br. 7). Dnevni red: 1.) novi zakon o civilnih državnih nameščencih, 2.) draginjske doklade, 3.) odškodnina za škodo, povzročeno vsled vojne, 4.) razna vprašanja in predlogi. Za slovensko O. Z. javnih nameščencev se tega kongresa udeležita njen predsednik naduprav. M. Lilleg s tajnikom naduprav. J. Bekšom, za Zvezo poštinih organizacij predsednik p. nadoficijal K. Urbančič, za UJU. — poverjeništvu Ljubljana predsednik ravnatelj L. Jelenc s tajnikom strok. učiteljem R. Dostalcom, za društvo geometrov predsednik nadgeometer VI. Vrteš, za lokalna udruženja državnih nameščencev pa sodn. pisarn. predstojnik A. Zorko iz Celja, naduprav. O. Meglič iz Maribora in prof. dr. K. Zelenik iz Ptuj.

* **Pevska vaja v Zvezi včlanjenih ljubljanskih zborov** se vrši v nedeljo, dne 29. oktobra 1922, dopoldne v pevski dvorani Glasbene Matice in sicer za I. in II. tenore točno ob desetih, za I. in II. base točno ob trideset na 11. Nove nagrobnice! Polnoštevilna udeležba nujno potrebna! Odbor Zveze slov. pevskih zborov.

* **XI. redni občni zbor »Akademskega društva jugoslovanskih tehnikov«** v Ljubljani se vrši v soboto, dne 28. t. m. ob 14. uri v poslopiu tehniške fakultete na Mirju, Askerčeva ulica 11/I, soba št. 14. Odbor.

* **Orkestralno društvo Glasbene Matice v Ljubljani.** Orkestralno vodstvo vlijudno sporoča p. n. članom, da se za danes zvečer napovedana vaja ne vrši. Prihodnja vaja je v ponedeljek zvečer.

* **Tovariši Jadranaši!** V soboto, dne 28. t. m. ob 20. uri se bo vršil v čitalnici j. n. a. d. »Jadrana« sestanek celokupnega članstva s sledečim dnevnim redom: 1. Občni zbor CT, 2. Občni zbor »Jadrana«. 3. Akademski svet. 4. Slučajnosti. — Udeležba je za vse člane obvezna. Redni občni zbor Jadrana bo 31. t. m. Tovariši — člani iz prejšnjih semestrov, posebno pa novinci se ponovno opominjajo, da obnove svoj vpis do občnega zbora. Kdor izmed tovarišev ni plačal članarine za lanski semester, se ne smatra več članom.

* **Nasla se je v bližini pošte** ženska ročna torbica z nekaj denarja. Izgubiteljica naj se oglasi v upravi »Jutra« Prešernova ulica 54.

* **Poziv!** Gospod s ščipalnikom, star nekaj nad 40 let, po rojstvu menda ljubljanski Nemec, ki je 24. oktobra t. l. okoli 11. ure odnesel iz predsobe gospoda policijskega ravnatelja v Ljubljani nov svilen in pustil tam svoj polomljeni dežnik, se vlijudno naproša, da prinese za- menjani dežnik na policijsko ravnateljstvo nazaj.

Odgovorni urednik Fr. Brozovič. Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutra«. Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Žalostnim srcem naznanjamo prebitko vest, da je naš srčno ljubljeni sopro, oče, oziroma stari oče, gospod

Davorin Judnič

nadučitelj v pokoju

v sredo, 25. t. m. po kratkem trpljenju mirno v Gospodu zaspal. Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v petek, 27. oktobra ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Vodovodna cesta št. 28, na pokopališče Sv. Križa.

V Ljubljani, dne 26. oktobra 1922.

Žalujoče rodbine:

Judnič, Schweiger in Zennaro.

Društvo Sokol v Crnomlju javlja tužno vest, da se je njegov mnogoletni član in tajnik, brat

Tone Šterk

pisarniški uradnik na okrajnem glavarstvu v Crnomlju

v cvetju svojega življenja, poln upov in nad, izredno vnet za narod in domovino, dne 26. oktobra t. l. nenadoma preselil v večnost.

Pogreb dragega nam brata se vrši dne 28. t. m. ob 17. uri na pokopališče v Vojni vasi.

Večnaja pamjat!

Priporoča se

Ivan Magdič

krojač

3692

Ljubljana, Gledališka ulica št. 2.

Turske srečke

po 400 zlatih frankov, najboljši, pod mednarodnim jamstvom in mednarodno kontrolo stoječi papirji, igrajo do leta 1974. z vedno večjo gotovostjo, vsako leto šest žrebanj z glavnimi dobitki po 400.000 in 200.000 frankov v zlatu in mnogo drugih dobitkov, vsaka srečka zadene, proda samo radi slabe plače državni uradnik. Pisma pod »Ugodno«, poštneležeče, Ljubljana. 3690

Suhe gobe in kumno

kupuje 3670

Sever & Komp., Ljubljana

Wolfova ulica 12.

Pletene jopice

rokavice, nogavice

po najnižjih cenah

pri

A. Šinkovic nasl.

K. SOSS

48/II

Ljubljana, Mestni trg 19.

Zimska sezija!

Velike množine zimskega blaga ravno kar došle. 84/IV

A. & E. Skabernè Ljubljana

Mestni trg 10

Mali oglasi

stanje do 20 besedi 1 Din. 3—, vsakih naslednjih 5 besedi 1 Din. — Trgovski oglaš, doplačanje, so- premnjenje do 20 besedi 5 Din., vsakih naslednjih 5 besedi 2 Din. — Plače se zapre. (Lahko tudi v enmah). Na vprašanje se odgovarja la, ako je vprašanje priročna zame za odgovor.

Službe

Gospodična,

začetnica slov. stenografije strojepisja, knjigovodstva, vešča slovenskega in nemškega jezika, želi vstopiti v službo v Ptuj ali v Mariboru. Naslov v podružnici »Jutra« v Mariboru. 3679

Državni uradnik

išče pisarniškega dela za na dom. Posadbe pod »Zaslutek« na upravo »Jutra«. 3687

Absolvent

slov. trgovske šole želi mesta pri kakem denarnem zavodu ali industrijskem podjetju. Vešče poponoma slovensčine in nemščine ter deloma laščine in srbohrvaščine. Ponudbe pod »Takoj« na upravo »Jutra«. 3697

Prodam

Morsko travo

nudi vsako množino Sever & Komp., Ljubljana. Wolfova ulica št. 12. 3671

Trgovina antikvitet

Mirko Žager, Duga ulica 13, Zagreb, kupuje in prodaja vse vrste starinskih stvari. 3678

Zimski damski plašč,

nov, moderni, se proda. Naslov v upravi »Jutra«. 3675

Stanovanja

Na stanovanje in hrano se sprejmeta dva gospoda. Naslov v upravi »Jutra«. 3691

Visokošol.o

išče instrukcije v Ljubljani. Predvsem želi sprejeti nižješolca. Sprejme tudi mesto domačega učitelja ter je pripravljen dati osnovane nake in podlago za nadaljne študije. Naslov pove uprava »Jutra«. 3695

Velika poselska soba

se da v najem samici ali vdovi brez otrok, ki bi hotela opravljati majhna domača dela. Naslov: »J. M.«, Wolfova ul. 4/II. 3694

Nepremičnine

Proda se hiša v ljubljanski okolici, 20 minut od glavne pošte. Stanovanje z dvema sobama in pritliklinami takoj na razpolago. Ponudbe na upravnistvo »Jutra« pod šifro »Visoko- pritliklina«. 3677

Razno

Poučuje se

angleško, francosko in laško. Spod. Šiška, Nova ulica 228, I. nadstropje. 3689

70.000 K

3686 posodim proti dobrim obrestim in vknjižbi na prvem mestu, eventualno vstopim kot družabnik v solidno podjetje. Ponudbe pod »Varnost« na upravo »Jutra«.

Dopisovanje

Mladenič,

3648 30 let star, se želi seznaniti z gospodično ali vdovo, ki bi imela nekaj premoženja, v svrhu ženitve. Pismene ponudbe s sliko na upravnistvo »Jutra« pod »št. 1480«.

Rad bi pomanjkanja znanja

želi znanja v svrhu skorajnje ženitve značajen, dobro situiran samec, prijetne, postavne zunanosti, uradnik v stalni službi, v prijaznem kraju, »22 do 30 letno, simpatično, značajno, zdravo, gospodinjstvo gospico s imetkom. Le resne in odgovarjajoče ponudbe s podatki, po možnosti s sliko, pod »Sreče kovač« na upravo »Jutra« do 31. oktobra. Tajnost častna zadeva. 3682

Nadstojnika, kurjače 4000 K nagrade

dobi, ki preskrbi mirni stranki s tremi družinskimi člani stanovanje, obstoječe iz 2 do 3 sob s kabinjo, pritliklinami in, če mogoče, s kopalnico, tudi v novi zgradbi. — Cenjene ponudbe je poslati upravi »Jutra« pod »Mirna stranka«.

Sloveska eskomptna banka, Ljubljana

(Trgovska banka)

Podpisani zavod naznanja, da bo z ozirom na sedanje denarne razmere obrestoval začeniši s 1. novembrom t. l. stare in nove

vloge na knjižice s 5% čistih.

Vloge na tekočem računu obrestuje najugodnejše, posebno pa vezane vloge proti eno-, tri- in šestmesečni odpovedi.

Slovenska eskomptna banka
(Trgovska banka)